
Visitatie

Inhoudsopgave

- [Algemeen](#)
- [Kenmerken op een rij](#)
- [Evaluatie](#)

Algemeen

Beschrijving instrument

Visitatie wordt voornamelijk in het openbaar bestuur, de medische sector en in het hoger onderwijs toegepast. Een commissie van externe, onafhankelijke collega's gaat op 'visite' bij een organisatie om te zien hoe deze werkt en wat de kwaliteit van de geleverde prestaties is. Het gaat om 'een intercollegiale doorlichting van de organisatie op locatie'. Het is meestal een geregeld terugkerend onderzoek. Het visitatierapport is soms vertrouwelijk en soms openbaar.

Kwalificatie instrument

Visitatie is bij uitstek een informeel beleidsinstrument waarmee een bepaalde groep onderling gedrag probeert te regelen. De overheid kan visitatie benutten om het gedrag van een doelgroep in een bepaalde richting te stimuleren. Dit geschiedt op basis van horizontale verhoudingen waar geen gezagsrelatie aan ten grondslag ligt. Visitatie is zowel detector als effector. Het helpt om beoogde beleidsdoelen te realiseren (effector), maar visitatie kan ook een heel bruikbaar middel zijn om beleidsinformatie te verzamelen (detector).

[Terug naar boven](#)

Kenmerken op een rij

Typering probleem

Visitatie is een onderdeel van het kwaliteitsbeleid. Het doel is om de kwaliteit op markten waar deze voor burgers en bedrijven moeilijk is in te schatten op een bepaald niveau te houden of te verhogen en dit vervolgens op transparante wijze aan burgers en bedrijven te communiceren.

Wie stelt de regels op? Met wie worden de regels opgesteld?

De sector stelt zelf de regels op (zelfregulering).

Dwingendheid (mate van beperking gedragsvrijheid)

Deelname van instellingen kan vrijwillig dan wel verplicht zijn.

Handhaafbaarheid (toezicht, controle en bestraffing)

Meestal zijn er geen sancties verbonden aan visitatie. Er zijn echter uitzonderingen.

Reikwijdte (gerichtheid)

Visitatie is altijd zeer gericht binnen een bepaalde branche door een bepaalde branchecommissie. Wordt vooral toegepast in het openbaar bestuur, de medische branche en in het onderwijs.

[Terug naar boven](#)

Evaluatie

Voordelen

- De branche is beter dan de overheid in staat te beoordelen of aan bepaalde kwaliteitseisen wordt voldaan.
- Vaak zal de branche via keurmerken en visitatie zelf verantwoordelijkheid nemen voor kwaliteitsbeleid en verantwoording afleggen over de behaalde resultaten.

Nadelen

Indien ministeries zelf visitaties willen doen, kan dat gepaard gaan met hoge kosten (bijv. emancipatiebeleid). Indien ministeries zelf visitaties willen doen, kan dat gepaard gaan met hoge kosten (bijv. emancipatiebeleid).

Slaagfactoren

Indien er draagvlak is en instanties graag mee willen doen om kwaliteit in hun sector te waarborgen.

Faalfactoren

Niet makkelijk toepasbaar bij puur commerciële ondernemingen.

Valkuilen en tips

- Indien de consensus in de branche hoog is, kan visitatie een bijdrage leveren aan het opschonen van de branche.
- Visitatie is vooral geschikt als kwaliteitszorg in sectoren waar belangrijke publieke taken worden uitgevoerd (bijv. zorg, onderwijs, cultuur, en volkshuisvesting). Het beoordelen van het maatschappelijke rendement is hier ingewikkelder dan bij commerciële bedrijven. In dergelijke gevallen kan visitatie de oplossing bieden.
- De overheid zou moeilijk deze evaluatie op zich kunnen nemen, aangezien de overheid minder goed in staat is te beoordelen of aan bepaalde kwaliteitseisen wordt voldaan.
- Visitaties worden vaak in combinatie met andere instrumenten gebruikt, bijvoorbeeld om handhaving en naleving te waarborgen van andere instrumenten. Visitatie gaat goed samen met onder meer [certificatie](#), [keurmerk](#), logo's, [vergunningen](#), wet- en regelgeving en [best practices](#).

[Terug naar boven](#)

Laatst gewijzigd op: 5-8-2021